

Sygn. akt I ACa 653/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Dariusz Małkiński (spr.)
Sędziowie	:	SA Magdalena Pankowicz SA Elżbieta Bieńkowska
Protokolant	:	Łukasz Patejuk

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2016 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. W.**

przeciwko (...) **w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z dnia 21 kwietnia 2016 r. sygn. akt I C 820/15

I. zmienia zaskarżony wyrok:

- a) **w punkcie 1 o tyle, że odsetki ustawowe za opóźnienie zasądza w nim od dnia 4 października 2014 roku;**
- b) **w punkcie 3 o tyle, że określoną w nim kwotę obniża do 1740 (jeden tysiąc siedemset czterdzieści) zł;**
- c) **w punkcie 4 w ten sposób, że zasądza od powódki K. W. na rzecz pozwanego (...)w W. kwotę 683 (sześćset osiemdziesiąt trzy) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;**

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 978 (dziewięćset siedemdziesiąt osiem) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

(...)

UZASADNIENIE

Powódka K. W. domagała się zasądzenia od pozwanego (...) w W. kwoty 170.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 lipca 2014 r. do dnia zapłaty, jak również zapłaty przez pozwanego na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Pozwany (...) w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych, wraz z opłatą skarbową.

Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2016 r. zapadłym w sprawie o sygn. akt: I C 820/15 Sąd Okręgowy w Ostrołęce zasądził od pozwanego (...) w W. na rzecz powódki K. W. z tytułu zadośćuczynienia kwotę 50 000 złotych z ustawowymi odsetkami od 10 lipca 2014 r. do dnia zapłaty; oddalił powództwo w pozostałym zakresie; nakazał pobrać od pozwanego (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Ostrołęce kwotę 2 500 złotych z tytułu opłaty od pozwu w uwzględnionej części powództwa oraz zniósł między stronami koszty procesu w pozostałym zakresie. Wyrok powyższy uprawomocnił się, za wyjątkiem orzeczenia w zakresie odsetek ustawowych od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia liczonych od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia 4 października 2014 r. oraz kosztów procesu.

Sąd Okręgowy zasądzając od (...) w W. na rzecz powódki 50.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za okres od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia zapłaty uznał, że kwota 80.000 złotych będzie odpowiednim zadośćuczynieniem za doznaną przez powódkę krzywdę związaną ze śmiercią matki. Mając na uwadze, że powódka otrzymała od pozwanego kwotę 30.000 złotych, zasądził na jej rzecz dalsze 50.000 złotych.

O kosztach procesu orzekł na mocy art. 100 k.p.c., znosząc je między stronami. Wskazał, że wyniosły one ogółem 16.117,64 złotych i składały się na nie : opłata sądowa od pozwu w kwocie 8.500 złotych, koszty zastępstwa prawnego w łącznej wysokości 7.234 złotych (2 x 3.617 złotych) oraz koszty opinii biegłego (383,64 złotych). Powódka poniosła wydatki procesowe na sumę 6.500,64 złotych (część opłaty od pozwu – 2.500 złotych, koszty zastępstwa prawnego- 3.617 złotych, wynagrodzenie biegłej- 383,64 złotych), zaś pozwany w wysokości 3.617 złotych (koszty zastępstwa prawnego). W ocenie Sądu Okręgowego powódka przegrała spór w porównywalnej wysokości, co uzasadniało rozstrzygnięcie o zniesieniu kosztów między stronami na mocy art. 100 k.p.c. Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Ostrołęce kwotę 2.500 zł, tytułem zwrotu części opłaty od pozwu, od uiszczenia której powódka była zwolniona na podstawie art. 83 ust. 2 u.k.s.c. w zw. z art. 113 ust. 1 u.k.s.c.

Pozwany w apelacji skierowanej do pkt 1 (w zakresie zasądzonych odsetek od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia 4 października 2014 r.) oraz kosztów procesu (pkt 3 i 4) zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego tj.:

- art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22.05.2003 r. O ubezpieczeniach obowiązkowych, U.F.G. i P.B.U.K. (Dz. U. 2003, Nr 124, poz. 1152 ze zm.) poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny nie jest zakładem ubezpieczeń i nie ma do niego zastosowania termin przewidziany na wypłatę świadczenia wskazany w art. 14 przedmiotowej ustawy;

- art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 22.05.2003 r. O ubezpieczeniach obowiązkowych, U.F.G. i P.B.U.K. (Dz. U. 2003, Nr 124, poz. 1152 ze zm.) poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji błędne przyjęcie, że w dniu 10 lipca 2014 r. roszczenie powódki było wymagalne, w sytuacji gdy pozwany otrzymał akta szkody od zakładu ubezpieczeń likwidującego szkodę dopiero w dniu 04.09.2014 r., a zatem w dacie, od której Sąd zasądził odsetki (tj. w dniu 10.07.2014 r.), pozwany nie pozostawał jeszcze w opóźnieniu z zapłatą zadośćuczynienia, albowiem nie upłynął jeszcze (a nawet nie zaczął biec) 30-dniowy termin na wypłatę świadczenia;

2. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść orzeczenia tj.:

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie w treści uzasadnienia wyroku podstawy prawnej rozstrzygnięcia w zakresie ustalenia daty początkowej naliczania odsetek od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia;

- art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28.07.2005 r. O kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2010 Nr 90, poz. 594) poprzez nakazanie pozwanemu zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kwoty 2.500 zł tytułem opłaty od uwzględnionej części powództwa, od uiszczenia której powódka była zwolniona, w sytuacji, gdy pozwany winien zwrócić powódce w części 29% poniesioną przez nią opłatę od pozwu (pkt 4 wyroku) oraz winien zapłacić na rzecz Skarbu Państwa w 29% opłatę od uwzględnionej części powództwa, od uiszczenia której powódka była zwolniona (pkt 3 wyroku), a zatem w pkt 3 wyroku pozwany winien wpłacić na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.740 zł, albowiem przegrał sprawę w 29%,

- art. 100 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji zniesienie pomiędzy stronami kosztów procesu w sytuacji, gdy winny być one zostać stosunkowo rozdzielone, zgodnie z procentową wygraną każdej ze stron.

Wskazując na powyższe zarzuty, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. w pkt 1 wyroku poprzez oddalenie powództwa w zakresie odsetek ustawowych od kwoty 50.000 zł liczonych od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia 4 października 2014 r.; w pkt 3 wyroku poprzez nakazanie pobrania od pozwanego Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego na rzecz Skarbu Państwa kwoty 1.740 zł tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powódka była zwolniona, w pkt 4 wyroku poprzez zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kwoty 682,89 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji według norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja pozwanego była w całości zasadna.

Na wstępie tych rozważań zgodzić się należy, że ferując rozstrzygnięcie odsetkowe Sąd Okręgowy nie rozważył dostatecznie odmiennej zasady dochodzenia roszczeń od (...), która jest odstępstwem od ogólnej normy art. 817 k.c. i art. 14 ust. 1 ustawy O ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124 poz. 1152 z 2003 r. ze zm.) dotyczących towarzystw ubezpieczeniowych i generalnie ubezpieczycieli sensu stricto. W niniejszej sprawie mamy natomiast do czynienia z podmiotem utworzonym w celu zapewnienia jak najpełniejszej ochrony osobom poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych, w sytuacjach w których nie mogą one dochodzić roszczeń bezpośrednio od sprawcy szkody. Fundusz ma za zadanie wypełnienie luki w systemie umownych ubezpieczeń obowiązkowych przyjętym w Polsce z dniem 1 stycznia 1991 r., gdy zobowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia komunikacyjnego tego nie uczynił, a wyrządził szkodę ruchem posiadanego pojazdu, oraz gdy szkoda została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza lub kierowcy, a ich tożsamości nie ustalono. Odpowiedzialność Funduszu była w prawie kilkakrotnie rozszerzana, jednak od początku obejmuje obowiązek zaspokojenia roszczeń z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody na osobie wyrządzone w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, których tożsamości nie ustalono. Stanowił o tym art. 51 ust. 1 pkt 1 nieobowiązującej już ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. O działalności ubezpieczeniowej (jedn. tekst: Dz. U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62 ze zm.), a od dnia 1 stycznia 2004 r. mówi o tym art. 98 ust. 1 pkt 1 ustawy O ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124 poz. 1152 z 2003 r. ze zm.), którego treść w tym zakresie nie uległa do dzisiaj zmianie. Zgodnie z tym przepisem, do zadań Funduszu należy

zaspokajanie roszczeń z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, w granicach określonych na podstawie przepisów rozdziałów 2 i 3, za szkody na osobie poniesione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, gdy szkoda została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, a nie ustalono ich tożsamości. W konsekwencji podstawą ustalenia wymagalności zadośćuczynienia dochodzonego przez powódkę będzie ustalenie w jakim czasie Fundusz otrzymał akta szkody. Nie ma przy tym większego znaczenia, że akta te przesłało (...) (...) S.A., które zajmowało się likwidacją szkody w imieniu pozwanego.

Stosownie do treści art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. O ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych Fundusz jest obowiązany zaspokoić roszczenie, o którym mowa w art. 98, w terminie 30 dni licząc od dnia otrzymania akt szkody od zakładu ubezpieczeń. W tych warunkach, mając na uwadze, że pozwany otrzymał akta szkody od zakładu ubezpieczeń w dniu 4 września 2014 r. o godzinie 12:24:44 (k. 71), to ustawowy termin do likwidacji szkody upłynął z dniem 4 października 2014 r. W tej dacie pozwany, przy dołożeniu wymaganej od niego należytej staranności, powinien ustalić wszystkie okoliczności przedmiotowej sprawy, w szczególności wysokość krzywdy powódki, a więc w terminie zakreślonym w cytowanej ustawie powinien wypłacić powódce należne jej zadośćuczynienie. W konsekwencji należało zatem przyjąć, iż odsetki od zasądanego zadośćuczynienia (w zakresie objętym wezwaniem do zapłaty) przysługiwały powódce od dnia 4 października 2014 r. a nie, jak przyjął Sąd pierwszej instancji, od dnia 10 lipca 2014 r. Powyższe świadczy o niewłaściwym zastosowaniu wskazanych przez skarżącego w apelacji przepisów prawa materialnego.

Odnosząc się natomiast do zarzutu naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. stwierdzić należy, że nie jest on uzasadniony. Przepis ten określa bowiem zakres koniecznej treści uzasadnienia wyroku, które powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Wszystkie te elementy zawiera zaś uzasadnienie zaskarżonego wyroku, które odzwierciedla i ujawnia w dostatecznym stopniu tok procesu myślowego i decyzyjnego Sądu Okręgowego, którego zwieńczeniem jest sentencja zaskarżonego wyroku, a tym samym pozwala na kontrolę tego procesu przez Sąd Apelacyjny. Wprawdzie zgodzić się należało ze skarżącym, że w uzasadnieniu wyroku zabrakło podstawy prawnej rozstrzygnięcia w zakresie ustalenia daty początkowej naliczania odsetek od zadośćuczynienia, jednakże brak ten nie stanowi o naruszeniu art. 328 § 2 k.p.c., ponieważ wchodzi ono w grę jedynie wówczas, gdy uzasadnienie wyroku nie zawiera wszystkich elementów w nim wskazanych. Uchybienie temu przepisowi może być ocenione jako istotnie wpływające na wynik sprawy przede wszystkim wówczas, gdy braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej są tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona bądź zaprezentowana w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. Sytuacja taka w niniejszej sprawie nie miała miejsca.

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie również w części, w której skarżący domagał się skorygowania orzeczenia o kosztach procesu proporcjonalnie do ostatecznego wyniku sporu.

W razie częściowego uwzględnienia żądania pozwu znajduje zastosowanie art. 100 k.p.c., który ustanawia zasadę wzajemnego zniesienia lub stosunkowego rozdzielenia kosztów. Decyzja o tym, czy winny być one wzajemnie zniesione czy stosunkowo rozdzielone uwzględnia przesłanki słuszności. Wzajemne zniesienie kosztów procesu między stronami jest słuszne wówczas, gdy obie strony są w takim samym lub zbliżonym stopniu przegrywającym i wygrywającym a zarazem wysokość kosztów każdej z nich jest zbliżona. W sprawie przedmiotowej okoliczności takie nie zasły.

Strona powodowa niewątpliwie wygrała sprawę jedynie w 29% i w takiej też części pozwany przegrał spór. Mając na uwadze treść art. 113 ust. 1 ustawy O kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz art. 100 k.p.c. pozwany winien więc ponieść jedynie 29 % opłaty od pozwu, od uiszczenia której powódka była zwolniona; jej wysokość wyniosła 8.500 złotych, powódka uiszcza z tego kwotę 2.500 złotych, a zatem do rozliczenia pozostała nieuiszczona przez nią suma 6.000 złotych. Pozwany winien w tych warunkach ponieść jej ułamek wynoszący 0, 29, tj. 1.740 złotych.

Powódka w toku procesu poniosła następujące koszty: 2.500 złotych stanowi opłata od pozwu, 3617 złotych- wynagrodzenie pełnomocnika, 383,64 złotych- wynagrodzenie biegłego, tj. łącznie 6.500,64 złotych. Koszty pozwanego to kwota 3.617 złotych odpowiadająca wynagrodzeniu pełnomocnika i opłacie skarbowej od pełnomocnictwa. Stosunkowy podział kosztów dotyczy ich całości, co oznacza przyjęcie za podstawę obliczeń sumy należności obu stron, ustalonych stosownie do zasad podanych w art. 98 k.p.c. - 99 k.p.c. Sumę tę dzieli się proporcjonalnie do stosunku, w jakim strony utrzymały się ze swymi roszczeniami lub obroną, otrzymując w wyniku kwoty stanowiące ich udziały w całości kosztów. Jeżeli poniesione przez stronę koszty przewyższają obciążający ją udział, zasądzeniu na jej rzecz podlega różnica (zob. postanowienie SN z dnia 31 stycznia 1991 r. II CZ 255/90 OSP 1991/11-12).

Wysokość kosztów procesu poniesionych przez strony przez Sądem pierwszej instancji ogółem to kwota 10.117,64 złotych, z czego pozwany winien opłacić 29 % ($29\% \times 10.117,64\text{zł}$), tj. 2934 złotych. Skoro zaś poniósł koszty o wartości 3.617 złotych, to powódka winna zwrócić mu różnicę ($3.617\text{zł} - 2.934\text{zł}$), tj. 683 złotych.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 §1 k.p.c. orzekł jak w punkcie I wyroku.

O kosztach postępowania odwoławczego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy. Składały się na nie koszty zastępstwa procesowego pozwanego w wysokości 900 złotych ustalone w oparciu o § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015 r. poz. 1804) oraz opłata od apelacji w kwocie 78 złotych.

(...)